

IV.502.5.2014.MK/MSu

Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

Rzecznik Praw Obywatelskich podnosił w korespondencji z Ministrem Sprawiedliwości (DL-VI-072-3/15) kwestię działalności rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych oraz ich ustawowego umocowania do działania w cywilnych sprawach rodzinnych. Obecnie, po wejściu w życie ustawy z 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz.U. z 2015 r., poz. 1418), dawne ośrodki zostały przekształcone w opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów, działające w sądach okręgowych i pozostające pod nadzorem Ministra Sprawiedliwości. Dowód z opinii opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów został uregulowany nowym art. 290¹ ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t. j. Dz.U. z 2014 r., poz. 101 ze zm.).

Ustawa zobowiązała zespoły do stosowania nowych przepisów wykonawczych, których wydanie ustawodawca powierzył Ministrowi Sprawiedliwości. Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór nad działalnością zespołów w zakresie przestrzegania standardów metodologii opiniowania i procedury badań psychologicznych, pedagogicznych lub lekarskich, a także terminowości sporządzania opinii. W związku z tym przyznano mu również uprawnienie do ustalenia, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zdrowia i ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, w drodze zarządzenia standardów metodologii opiniowania dla zespołów (art. 4 ust. 4 ustawy). Ten sam przepis nadał Ministrowi kompetencję do określenia, w drodze rozporządzenia, trybu i sposobu sprawowania nadzoru nad zespołami, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawnego i efektywnego funkcjonowania zespołów (art. 4 ust. 5 ustawy).

Po analizie dostępnych projektów aktów prawnych oraz projektów już przyjętych, Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdził, że Minister wywiązał się z nałożonego nań obowiązku jedynie częściowo. W obrocie prawnym znajduje się bowiem jedynie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 18 grudnia 2015 r. w sprawie trybu i sposobu sprawowania nadzoru nad opiniodawczymi zespołami sądowych specjalistów, wydane na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy (Dz.U. z 2015 r., poz. 2280).

Biorąc pod uwagę treść przepisów przejściowych omawianej ustawy, nie sposób przyjąć, aby do czasu wydania stosownego zarządzenia funkcjonujące już zespoły specjalistów dysponowały jednolitymi wytycznymi co do metody pracy. Ustawa stanowi jedynie, że rodzinne ośrodki diagnostyczno-konsultacyjne z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się opiniodawczymi zespołami sądowych specjalistów (art. 25 ust. 1), milcząc na temat ich organizacji i metod pracy. Budzi to niepokój obywateli zgłaszających się do Rzecznika Praw Obywatelskich w związku z problemami powstałymi w toku postępowań sądowych w sprawach rodzinnych.

Istotnie, brak regulacji standardów przeprowadzania dowodu z opinii OZSS budzi wątpliwości z punktu widzenia realizacji zasady ochrony prawnej życia rodzinnego, wynikającej wprost z art. 18, 47 oraz 48 Konstytucji RP, statuującej szczególny charakter i społeczne znaczenie prawnej ochrony rodziny, w tym prawa do życia w rodzinie i utrzymywania kontaktów z osobami bliskimi. Ochrona życia rodzinnego wzmocniona jest także postanowieniami europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, w tym zwłaszcza artykułu 8 tej Konwencji. Przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka często rozpatrywane są sprawy, w których obywatele polscy skarżą Rzeczpospolitą Polską właśnie z powołaniem na ten artykuł. W kontekście opinii z OZSS/RODK należy wskazać, że choćby w niedawnej sprawie K.J. przeciwko Polsce (wniosek Nr 30813/14, wyrok z 1 marca 2016 r.) opinia z badania RODK była skrupulatnie badana przez Trybunał i stanowiła istotną część argumentacji – w połączeniu z uznanym za słuszny zarzutem zbyt długiego trwania postępowania.

Mając na uwadze, iż Ministerstwo Sprawiedliwości opracowało już prawie wszystkie ze wskazanych w ustawie przepisów wykonawczych, w tym zarządzenie z 23 grudnia 2015 r. w sprawie utworzenia i ustalenia obszarów właściwości opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów na podstawie art. 3 ust. 3 ustawy, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t. j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1648 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra **z uprzejmym pytaniem o aktualny etap prac nad zarządzeniem w sprawie standardów metodologii opiniowania dla zespołów specjalistów.**

Jednocześnie, ze względu na wciąż pojawiające się w skargach obywateli zarzut zbyt długiego oczekiwania na badanie oraz na sporządzenie opinii, które w efekcie prowadzi do

przewlekania postępowania sądowego, na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich zwracam się do Pana Ministra z **uprzejmą prośbą o zbadanie w ramach nadzoru, czy utworzenie opiniodawczych zespołów sądowych specjalistów pomogło skrócić ten czas oczekiwania**. Będę wdzięczny za poinformowanie o wynikach takiego badania.

Podpis na oryginale